

Sosiaalipediatrian poliklinikka -tietoisku

Yhteiset lapsemme

6.1.2024

EL Katariina Mäkipere

- Lastenoikeuksien päivä 20.11.24
- Lapsen oikeuksien sopimus velvoittaa yhteiskuntaa suojelemaan lasta kaikelta väkivallalta
- Sopimus sisältää myös paljon muita lapsen oikeuksia

Mitä on sosiaalipediatria?

- Lastenlääketieteen lisäkoulutusala
- Kohteena vauvan/lapsen terveysongelmat, joiden moninaiset syyt ovat etupäässä sosiaalisia, mutta joiden sekä lyhyt- että pitkäaikaissuraukset voivat olla vakavia lapsen sekä fyysiselle ja psyykkiselle terveydelle että sosiaaliselle ja kognitiiviselle selviytymiselle
- Keskeisenä osa-alueena:
  - Kaltoinkohtelun tunnistaminen, siihen puuttuminen, riskissä olevien lasten seuranta
  - Haittojen minimoiminen (perheen riittävä tuki), viranomaisyhteistyö sekä kaltoinkohtelun ennaltaehkäisy

Pitkäaikaisella
kaltoinkohtelulla on todettu
olevan merkittävä riski
henkilön terveyteen

- Riippuvuudet
- Ylipaino
- Mielen terveysongelmat
- Itsemurhat
- Tapaturmat
- Ei-toivottu raskaus

SOMAATTISET SAIRAUDET:

- Sydän- ja verisuonisairaudet
- Monet syöpäsairaudet
- Krooniset keuhko- ja maksasairaudet
- Diabetes
- Sukupuolitaudit
- Autoimmuunisairaudet
- Ym.

Miten sosiaalipediatria voisi auttaa?

- Sosiaalipediatrian poliklinikan tavoitteena on ennaltaehkäistä ja vähentää lapsen kasvuympäristön haitallisia vaikutuksia lapseen yhteistyössä perheen kanssa.
- Ottaa vaikeita asioita rohkeasti puheeksi.
- Pyrkiä luomaan luottamuksellinen ja avoin suhde perheen kanssa.
- Toiminta kohdistuu sellaisiin lapsiin, joiden kasvuympäristössä on (mahdollisesti) heidän kasvuun ja kehitykseen kohdistuvia riskitekijöitä.
- Tavoitteena: vanhemmuuden tukeminen, ennaltaehkäisy, lapsen somaattisten oireiden helpottaminen, tutkimiskierteen katkaisu, hoidon keskittäminen, yhteistyön luominen lapsen eri hoitotahoihin (erit. lastensuojelu)

Missä ollaan mukana?

- Työ on moniammatillista ja verkostoitumista muihin hoitotahoihin (koulu, päivähoito, **neuvola**, **lastensuojelu**, päihdehuolto (Sovatek?), jne...)
- Isona tavoitteena myös luoda yhteistyötä eri erikoisalojen välillä (**pikkulapsipsykiatria**, **lastenpsykiatria**, **lastenneurologia**, aikuispsykiatria...)
- Väkivallanehkäisyn työryhmä
- Lastenpsykiatria – sosiaalipediatria yhteinen konsultaatioaika noin 6 viikon välein
- Lastensuojelusta on hyvin usein joko lapsen oma sostt tai perhetyöntekijä käynnillä mukana

NOVA:n Sosiaalipediatrian poliklinikka

Työntekijät:

- EL Katariina Mäkipere, Sh Sari Luksanen, sostt Linda Saarenpää
- Vauvaperheiden sostt/Susanna Santala (HAL-äidit)
- Psykologi Iina Alho -konsultaattorooli
- Fysioterapeutti
- Ravitsemusterapeutti -tarvittaessa

Rakenne

Tiistai-iltapäivät (klo 13-15): *lähetetiimi*

- Kaikki tiiminjäsenet: läheteiden käsittely/yhdessä pohtiminen. Ensikäynnin varaaminen. Yhteistyötahojen selvittäminen.
- Max 5 lähetettä

Torstaisin: poliklinikkapäivä

- Käynneillä vähintään lääk+ sh, usein ft + tarv. myös sosiaalityöntekijä/psykologi/rav.ter.
- 60 min vastaanottoajat. (ensikäynnillä: perheeseen tutustuminen ja esitietojen keruu, joiden pohjalta suunnitellaan seurannan tarve ja kartoitetaan perustason palvelut)
- Seurantaväli vaihtelee: 3kk- 9kk välein

Lähetekriteerit: (sampo- ohjepankki)

Pikkulapsiperheet (n. 0-4-vuotiaat):

OIREISET LAPSET:

- Vauvan/lapsen sellaiset somaattiset oireet (esim. vaikeat syömisongelmat, painonkehitysongelmat, hankalat refluksi- tai muut vatsaoireet, koliikkioireet, hankala itkuisuus, päiväkastelu, tuhriminen, vaikeat iho-oireet)

, joihin ei ole löytynyt lääketieteellistä syytä **JA** joiden taustalla mahdollisesti (**epäily jo riittää**):

- Vaikeat vanhemmuuden pulmat
- Äidin uupumus-ahdistuneisuus-masennustausta
- Äidin psykiatrinen sairastuvuus (taustalla esim. ADHD, skitsofrenia, skitsoaffektiivinen häiriö, kaksisuuntainen mielialahäiriö tai vaikea muu mielisairaus)
- Kuormittava elämäntilanne: esim. ensimmäinen lapsi ja vähäinen tukiverkosto, vaikeat parisuhde ongelmat/perheväkivaltatausta
- Traumaattinen tapahtuma raskauden-, synnytyksen- tai lapsivuodeaikana
- Vanhempien vaikea päihdeongelma tai runsas psyyke- tai vahvojen kipulääkkeiden käyttö

EI OIREISET/SEURANTAAN SUORAAN:

- Alaikäiset vanhemmat ja huolta heidän psyykkisistä resursseista
- **PÄIHTEILLE ALTISTUNEET** (Seurantaan tullaan, vaikka vauva sijoitettaisiin):
  - Vauvat, jotka olleet VSO:lla vieroitusoireiden hoidossa
  - Tiedossa, että äidillä raskauden aikana huumeiden käyttöä, alkoholin käyttöä tai aktiivikorvaushoito
  - Myös, jos tiedossa raskautta edeltänyt (kahden vuoden sisällä) runsas päihteiden käyttö: (huumeiden käyttö tai alkoholin suurkulutus ennen tämän raskauden alkua)
- Yllätysraskaus ja/tai puutteellinen neuvolaseuranta
- Pahoinpitelyepäilyn vuoksi osastonselvittelyissä olleet vauvat/pienet lapset

Isommat lapset: (4-12-vuotiaat)

1) Hyvin runsaat koulupoissaolot, joille ei ole selvää somaattista syytä

2) Alle 12v., alkoholi-intoksikaatio, päihdekokeilut

3) Runsaat somaattiset* oireet, joille ei ole löytynyt lääketieteellistä syytä **JA** joiden taustalla mahdollisesti (**epäily jo riittää**):

- Vaikeat vanhemmuuden pulmat
- Vanhemman uupumus-ahdistuneisuus-masennustausta
- Vanhemman psyykinen sairaus
- Perheen kuormittava elämäntilanne: vähäinen tukiverkosto, vaikeat parisuhdeongelmat/perheväkivaltatausta
- Vanhempien vaikea päihdeongelma tai runsas psyyke- tai vahvojen kipulääkkeiden käyttö

4) Tarveharkintaisesti pahoinpitelyepäilyn vuoksi päivystyksessä käyneet/osastaselvittelyissä olleet lapset

Mistä lähetteet tulevat?

- Lähetekynnys tulee olla matala, jos lähetekriteerit täyttyvät!
- Lähetteen voi tehdä lääkäri, sairaanhoitaja, terveydenhoitaja, sosiaalityöntekijä (jatkossa myös lastensuojelusta)
- Talon sisältä ei erillistä lähetettä tarvita. Epikriisi tai poliklinikka käyntiteksti riittää lähetteeksi

KIITOS!

KYSYMYKSIÄ?

KESKUSTELUA

- Katariina Mäkipere
- P.0142694597
- katariina.makipere@hyvaks.fi